

100 § Kannanotto valtioneuvostolle sekä sosiaali- ja terveysministeriölle kehysriihen ratkaisuun sairaalaverkon tulevaisuudesta sekä aloite Pohjois-Savon hyvinvointialueelle

Kaupunginhallitus 29.4.2024 § 100

Kaupunginjohtajan päätösehdotus

Iisalmen kaupunginhallitus päättää antaa edellä esitetyn kannanoton valtioneuvostolle sekä sosiaali- ja terveysministeriölle. Lisäksi kaupunginhallitus päättää tehdä edellä esitetyn aloitteen Pohjois-Savon hyvinvointialueelle.

Päätös

Hyväksyttiin.

Valmistelu

Talousjohtaja Eeva Suomalainen, p. 040 652 4002

Asian tausta:

Iisalmi on Pohjois-Savon maakunnan pohjoinen seutukeskus, joka tunnetaan kansainvälisesti arvostetusta teknologiateollisuudesta, vahvasta puutuoteteollisuudesta sekä monipuolisesta elintarviketeollisuudesta. Alueen elinkeinorakenteessa myös alkutuotannolla on merkittävä rooli.

Iisalmi on Ylä-Savon seutukunnan keskuskaupunki ja suuri osuus koko lähiseutujen asiointiliikenteestä suuntautuu Iisalmeen. Iisalmi mukaan lukien Ylä-Savon kuntien alueella asuu n. 50 000 ihmistä. Välimatkat ovat pitkiä: Iisalimesta matkaa Kuopion yliopistolliseen sairaalaan on n. 90 km, pisimmällään matkaa seutukunnan pohjoisosista Kuopioon on n. 150 km.

Iisalmen ja Ylä-Savon seutukunnan väestö ikääntyy muuta maata nopeammin, mistä seuraa, että hoitoa tarvitsevia potilaita on runsaasti.

Ylä-Savon kunnat Iisalmi, Kiuruvesi, Sonkajärvi ja Vieremä ovat tehneet tiivistä yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisessä ja kehittäneet sote-palveluja määrätietoisesti kustannustehokkaaseen suuntaan; tästä esimerkkinä kuntien yhteinen Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä ja yhteisesti järjestetyt seudulliset perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palvelut. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän toiminta päättyi 31.12.2022 sosiaali- ja

terveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuun siirtyessä Pohjois-Savon hyvinvointialueelle.

Iisalmen sairaalassa on järjestetty perusterveydenhuollon yöpäivystystä hyvinvointialueen ja kuntien toimesta vuosikymmeniä ja perusterveydenhuollon yöpäivystys on palvellut koko Ylä-Savon alueen väestöä.

Pohjois-Savon hyvinvointialue aloitti toimintansa vuoden 2023 alusta. Lähtökohtana uudistuksen valmistelussa on ollut palvelujen kolminapaisuus maakunnan alueella. Maakunnan pohjoisen alueen seudulliset palvelut ovat keskittyneet Iisalmeen ja eteläisen alueen seudulliset palvelut Varkauteen. Nykyinen palvelujärjestelmä on ollut toimiva ja turvannut yhdenvertaiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut koko maakunnan alueella.

Hyvinvointialueuudistuksen tavoite:

Vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyi kunnilta 21 uudelle hyvinvointialueille 1.1.2023. **Uudistuksen tavoitteena oli luoda tasa-arvoisempi palvelujen saatavuus ja vähentää ihmisten välisiä terveys- ja hyvinvointieroja (lähde: <https://stm.fi/soteuudistus>).**

Hyvinvointialuelain 7 §:n mukaan hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden:

- 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta;
- 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä;
- 3) tuottamistavan valinnasta;
- 4) tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta;
- 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Kehysriihen päätös 2024:

Valtioneuvoston (VN) 16.4.2024 antaman tiedotteen mukaan sairaala- ja päivystysverkon tulevaisuus on ratkaistu kehysriihessä. Tiedotteen mukaan päätöksiä on tehty perusterveydenhuollon yöpäivystyksiin ja tiettyjen sairaaloiden erikoissairaanhoidon.

Tavoitteena on tasapainottaa julkisia menoja ja vastata terveydenhuollon henkilöstöpulaan. VN:n tiedotteen mukaan yöpäivystys lakkaa Iisalmissa,

Jämsässä, Kouvolassa, Raahessa ja Varkaudessa viimeistään 31.12.2025.

Kaikki hyvinvointialueet voivat vapaasti järjestää ilta- ja viikonloppuaikaista kiirevastaanottoa, minkä toivotaan alueilla yleistyvän ja helpottavan sairaalapäivystysten ruuhkia.

Iisalmen kaupungin kannanotto valtioneuvostolle sekä sosiaali- ja terveysministeriölle:

Iisalmen kaupunki katsoo, että Iisalmen sairaalan perusterveydenhuollon yöpäivystys tulisi säilyttää palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden turvaamiseksi Pohjois-Savossa (laki hyvinvointialueesta 7 § kohta 1, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 4§).

Julkisen hallinnon velkataakka ja paine säästöjen saavuttamiseksi on todellinen ja ymmärrettävä. Pitkien etäisyyksien maakunnassa hallitsematon yöpäivystyksen vähentäminen saattaa kuitenkin alueen asukkaat eriarvoiseen asemaan ja aiheuttaa turvattomuuden tunnetta.

Julkisuudessa on avoimesti todettu, että sairaalaverkon suorituskyvyn vähentäminen on ollut poliittinen kehysriiheen liittyvä päätös ja sen todellisia vaikutuksia ei ole vielä arvioitu. Yöpäivystyksen keskittäminen Kuopioon aiheuttaa merkittäviä kustannuksia, kun potilaita joudutaan kuljettamaan pitkien välimatkojen päästä. Kustannukset ja turvattomuuden tunne lisääntyvät.

Yöpäivystyksen poistuminen vaarantaa maakunnan reuna-alueilla erityisesti potilaat, jotka saavat yöaikaan esimerkiksi suuren avohaavan kolarin tai kaatumisen seurauksena. Nykytilanteessa vakavat vammat hoidetaan yöaikaan automaattisesti Kuopiossa, mutta esimerkiksi lisäveren antaminen ei ambulanssissa ole pääsääntöisesti mahdollista. Henkeä pelastavat toimenpiteet tällaisessa tilanteessa tehdään Iisalmen sairaalassa. Vastuulliseen päätöksentekoon kuuluu, että edellä mainitun kaltaiset riskit arvioidaan ja tuodaan esille avoimesti riskitaso ja seuraukset, jotka säästöjen saavuttamiseksi ollaan valmiita hyväksymään.

Kansalaisten tasavertaisen kohtelun turvaamiseksi ja päätöksen vaikutuksen arvioimiseksi olisi suositeltavaa, että hyvinvointialueet voisivat itsenäisesti päättää alueellaan olevien sairaaloiden palveluista. Iisalmen sairaalarakennus on uusi ja hyväkuntoinen ja tilat on tehty vastaamaan päivystystoiminnan vaatimuksia. Ylä-Savon seutukunnan palvelujen näkökulmasta Iisalmen sairaalan yöpäivystyksen jatkuminen olisi tarkoituksenmukaista.

Hyvin toimivat perusterveydenhuollon palvelut kuuluvat ihmisten perusoikeuksiin ja ovat edellytys kuntien pito- ja vetovoimalle sekä elinkeinoelämän kehitykselle ja työvoiman saatavuudelle. Yöpäivystyksen lakkauttamista koskeva päätös tulisi arvioida erityisesti ihmisten perusoikeuksien ja perustuslain näkökulmasta.

Yritysten toimintaympäristön ja -edellytysten parantaminen, joihin sosiaali- ja terveyspalvelut kuuluvat, luo osaltaan mahdollisuuksia yritysten kasvulle ja kehittymiselle. Alueen yrityksillä on merkittäviä kasvu- ja investointisuunnitelmia, joista syntyy uusia työpaikkoja, liikevaihtoa ja erityisesti verotuloja. Perusterveydenhuollon palvelujen saatavuus on alueen elinvoiman kannalta erittäin tärkeää.

Aloite Pohjois-Savon hyvinvointialueelle:

Hyvinvointialuelain 3 §:n mukaan Iisalmen kaupunki on Pohjois-Savon hyvinvointialueen jäsen. Lain 30 §:n mukaan hyvinvointialueen jäsenellä on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaa koskevissa asioissa.

Iisalmen kaupunki tekee aloitteen Pohjois-Savon hyvinvointialueelle siitä, että Iisalmen sairaalan perusterveydenhuollon yöpäivystystä tulisi edelleen jatkaa alueen tasa-arvoisten sote-palvelujen saatavuuden turvaamiseksi sekä ihmisten terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseksi. Lisäksi Iisalmen kaupunki esittää, että hyvinvointialue järjestäisi ilta- ja viikonloppuaikaista kiirevastaanottoa mahdollisimman laaja-alaisesti, mikä helpottaisi sairaalapäivystysten ruuhkia.

Iisalmi ja Ylä-Savon seutukunta muodostavat merkittävän väestö- ja elinkeinoelämän keskittymän maakunnassa ja seudun väestön ja elinkeinoelämän edellytysten turvaamiseksi yöpäivystyksen jatkuminen olisi ensiarvoisen tärkeää.

Vaikutusarviointi

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisellä on vaikutuksia kaikkiin strategisiin tavoitteisiin. Päätöksellä on vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Päätöksellä on yritysvaikutuksia, jotka on kuvattu päätösesityksessä.

Muutoksenhaku

1A. Päätöksestä ei saa tehdä valitusta tai oikaisuvaatimusta, koska päätös koskee valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalaki 136 §.

Otto-oikeus

Ei otto-oikeutta.

Toimenpiteet, otteet

Valtioneuvoston kirjaamo: kirjaamo.vnk@gov.fi

Sosiaali- ja terveysministeriön kirjaamo: kirjaamo.stm@gov.fi

Pääministeri Petteri Orpo

Valtiovarainministeri Riikka Purra

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso

Lääkintöneuvos Sirkku Pikkujämsä

Pohjois-Savon hyvinvointialue

Ylä-Savon kuntien kirjaamot (Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi,
Vieremä, Keitele ja Rautavaara)